Iran. J. Polym. Sci. Technol. (Persian), Vol. 30, No. 6, 473-488 February - March 2018 ISSN: 1016-3255 Online ISSN: 2008-0883 DOI: 10.22063/JIPST.2018.1538

Core/Shell Nanofibers of Silk Fibroin/Polyvinyl Alcohol: Structure and Controlled Release Behavior

Nadia Rahimi Tanha and Mahdi Nouri*

Department of Textile Engineering, Faculty of Engineering, University of Guilan, P.O. Box: 3756, Rasht, Iran

Received: 21 December 2016, accepted: 14 January 2018

ABSTRACT

ypothesis: Core-shell nano-fibrous structures obtained from biodegradable and biocompatible polymers such as silk fibroin (SF) have potential applications in drug delivery and tissue engineering. In this work, coaxial electrospinning of silk fibroin as shell and salicylic acid (SA)/polyvinyl alcohol (PVA) blends as core was studied to fabricate core-shell nano-fibrous structures.

Methods: Silk fibroin was extracted from cocoon and dissolved in formic acid. An assembled coaxial nozzle was used to fabricate core-shell nanofibers of SF as shell and PVA/salicylic acid as core components, respectively.

Findings: Effects of variation in viscosity and electrical conductivity of the electrospinning solutions on the final nanofibers morphology, diameters and SA release behaviors were studied using Fourier transforms infrared spectroscopy (FTIR), viscometry, electrical conductometry, ultraviolet spectrophotometry, scanning electron microscopy (SEM) and transmission electron microscopy (TEM) techniques. Finally, a suitable model for release behaviors of the fabricated core-shell nanofibers was suggested. It was found that the final diameter of fabricated core-shell nanofibers varied from 110 (±22) to 250 (±71) nm and diameter of the core section varied from 40 to 80 nm. The experimental results showed that the shell solution concentration had a significant effect on the final core-shell nanofiber diameter, but increase in the core solution concentration had an insignificant effect on the final nanofibers diameter. It was concluded that the core solution concentration was not the only effective parameter in determining the final diameters of electrospun nanofibers, and the viscosities of shell and core solutions and their electrical conductivities were just as important parameters. According to the results of release profiles, the ratio of the components in core and shell was the effective parameter affecting the profiles of SA released from these structures. The higher PVA concentration in the core increased both the amount of SA and its release rate from fabricated core-shell nanofibers.

(*)To whom correspondence should be addressed.

E-mail: mnouri69@guilan.ac.ir

Please cite this article using:

Rahimi Tanha N. and Nouri M., Core/Shell Nanofibers of Silk Fibroin/Polyvinyl Alcohol: Structure and Controlled Release Behavior, *Iran. J. Polym. Sci. Technol. (Persian)*, **30**, 473-488, 2018.

Keywords:

coaxial electrospinning, core- shell, silk fibroin, controlled release, nanofibers

قابل دسترس در نشانی: http://jips.ippi.ac.ir

نانوالیاف هسته-پوسته فیبروئین ابریشم-پلیوینیل الکل: ساختار و رفتار رهایش کنترل شده

نادیا رحیمی تنها، مهدی نوری*

رشت، دانشگاه گیلان، دانشکده فنی، گروه مهندسی نساجی، صندوق پستی ۳۷۵۶

دریافت: ۱/۱۰/۱۰/۱۰، یذیرش: ۱۳۹۶/۱۰/۲۴

مجله علوم و تکنولوژی پلیمر. سال سیام، شماره ۶. صفحه ۴۸۸–۲۹۲۶. ۱۳۹۶ ISSN: 1016-3255 Online ISSN: 2008-0883 DOI: 10.22063/JIPST.2018.1538

چکيده

ساختارهای نانولیفی هسته–یوسته تهیه شده از پلیمرهای زیستسازگار و زیستتخریبیذیر نظیر فیبروئین ابریشم، کاربردهای بالقوه فراوانی در مهندسی بافت و دارورسانی دارند. در این بررسی، الکتروریسی هممحور فیبروئین ابریشم بهعنوان جزء پوسته و ترکیب سالیسیلیک اسید و پلىوينيلالكل در هسته، براى تهيه ساختار نانوليفى هسته-پوسته انجام شد. اثر تغييرات غلظت، رسانندگی الکتریکی و گرانروی محلولها با استفاده از روشهای طیفسنجی زیرقرمز تبدیل فوریه (FTIR)، گرانرویسنجی و رساناییسنجی محلولها، طیفنورسنجی فرابنفش، میکروسکوییهای الكتروني يويشي (SEM) و عبوري (TEM) بر قطر نهايي نانوالياف هسته-يوسته تهيه شده و رفتار رهایش آنها بررسی شد. در نهایت سعی شد تا مدل مناسبی برای رفتار رهایش سالیسیلیک اسید از این ساختار هسته-یوسته ارائه شود. نتایج نشان داد، قطر نهایی نانوالیاف هسته-یوسته بهدست آمده در محدوده nm (۲۲ تا ۱۱۰ (±۷۱) و قطر هسته آنها ۴۰ nm متغیر بود. با توجه به نقش رساناکنندگی جزء یوسته در الکتروریسی هممحور، ارتباط مستقیم بین افزایش غلظت محلول يوسته و قطر نهايي در نتايج مشاهده شد، درحاليكه افزايش غلظت محلول هسته در همه شرايط اثر معناداري بر قطر الياف الكتروريسي شده نداشت. نتايج نشان داد، غلظت محلول هسته تنها عامل تعیینکننده قطر نانوالیاف نیست و اثر اختلاف گرانروی و رسانندگی الکتریکی محلول پوسته و هسته نیز نقش مؤثری بر قطر نهایی نانوالیاف دارد. مطالعه رهایش سالیسیلیک اسید نشان داد، نسبت ترکیب درصد پوسته و هسته، عامل مؤثری بر مقدار و سرعت رهایش از این ساختارهاست، بهطوری که افزایش مقدار سالیسیلیک اسید رها شده و سرعت رهایش آن با افزایش درصد یلی وینیل الکل در ترکیب هسته مشاهده شد.

واژههای کلیدی

الکتروریسی هممحور، هسته-پوسته، فیبروئین ابریشم، رهایش کنترلشده، نانوالیاف

* مسئول مكاتبات، پيامنگار: mnouri69@guilan.ac.ir

انوالياف هسته–پوسته فيبروئين ابريشم–پلىوينيل الكل: ساختار و رفتار ر هايش كنترل شد

مقدمه

بسیاری از روش های متداول مصرف دارو باعث افزایش زمان مصرف آن می شود که می تواند موجب بروز مشکلاتی برای بیمار شود. مطلوب ترین شکل دارورسانی این است که مقدار لازم از دارو به عضو آسیب دیده تحویل داده شود و برای عضو قابل جذب باشد [۱،۲]. استفاده از بسترهای دارورسان در ابعاد نانو و میکرو دو هدف کلی افزایش اثر درمانی داروی مصرفی است که به واسطه افزایش سطح تماس بر آورده می شود و کاهش اثرهای جانبی دارو بر سایر اندامها [۲] را در پی دارد.

ذرات با ابعاد نانو و میکرو، هیدروژلها، میسلها، لیپوزومها و نانولولهها دارورسانهایی هستند که تا به امروز استفاده شدهاند. سرعت آزادسازی دارو از ساختار تولید شده مهمترین عامل در استفاده از این سامانههاست. برای اندازه گیری این پارامتر از طیف نورسنج فرابنفش (UV) در طول موجهای بین ۲۰۰ nm تا ۴۰۰ به طور گسترده استفاده می شود [1].

در سالهای اخیر، استفاده از پلیمرها و زیست پلیمرهای زیست سازگار و زیست تخریب پذیر برای مصارف پزشکی و دارورسانی بسیار مورد توجه قرار گرفته است [۶-۳]. از این مواد برای کاربردهایی نظیر زخم پوش ها [۳،۴]، دارورسانی [۵،۷] یا داربست های کشت سلول و بافت [۸۰۷] استفاده می شود. این پلیمرها به طور عمده شامل کلاژن، فیبروئین ابریشم، کوپلیمر لاکتید-گلیکولید، پلی لاکتیک اسید، پلی گلیکولیک اسید و پلی کاپرولاکتون هستند. تعدادی از این پلیمرها پیوستگی و خواص مکانیکی مناسب ندارند، در حالی که برای فیبروئین ابریشم خواص مکانیکی مطلوب نسبت به سایر پلیمرها بیان شده است [۸].

ساختارهای برپایه فیبروئین ابریشم به سبب داشتن منشأ طبیعی و زیست تخریب پذیری در کاربردهایی نظیر دارورسانی و مهندسی بافت، سازگاری خوبی با بدن انسان دارند. سرعت تخریب سازههای ابریشمی، می تواند از چند ماه تا چند سال، بر حسب نوع مواد افزوده شده حین فرایند و نوع ساختار تولید شده، متغیر باشد. پایداری گرمایی زیست مواد ابریشمی به گونه ای است که امکان افزایش دمای عملیات تا ۲۵۰۰ را فراهم می کند [۹].

الکتروریسی بهعنوان روش آسان و ارزان برای تولید میکرو و نانوالیاف بوده که اساس آن رسانندگی محلول یا مذاب پلیمری با استفاده از میدان الکتریکی است [۱۰]. الیاف تولید شده به این روش خواصی نظیر نسبت سطح به حجم زیاد، خواص مکانیکی مطلوب و سطح تماس زیاد دارند که باعث ایجاد اتصالات بیشتر و افزایش کارایی و بازده می شوند [۱۱]. عوامل مؤثر در این فرایند متعدد و

شامل چند دسته هستند [۱۷–۱۲]. با توجه به تعدد عوامل مؤثر و اثر آنها بر ساختار نهایی و نیز استفاده از انواع پلیمرهای طبیعی و سنتزی، سرامیکها و کامپوزیتها، برحسب کاربرد مدنظر، میتوان با این روش ساختارهای مختلف تولید کرد [۱،۱۸].

ساختارهايي نظير الياف توخالي، هسته-پوسته يا الياف متخلخل براساس روش الکتروریسی تولید میشوند. از میان تمام روشهای معرفی شده، الکتروریسی هممحور از متداول ترین و جالب توجه ترین روش ها برای تولید این ساختارهاست که در واقع روش توسعه یافتهای برای الکتروریسی تکمحور است [۲۲-۱۹]. هدف از این روش ایجاد نانوالیاف و نانوساختارهای پیشرفته تر با گسترش کارایی برای کاربردهایی نظیر تهیه سلولهای سوختی و انواع فیلترها، تولید انواع غشاها، کاربردهای مهندسی بافت، تهیه کاتالیزورها و کاربرد در زمینه دارورسانی و رهایش داروست [۲۳]. سرعت تغذیه برای هر دو جزء، یکنواختی و پایداری جریان سیال هسته و ضخامت لایه پوسته را تحت تأثير قرار داده و كنترل ميكند [۲۴]. افزون بر عوامل مؤثر بر فرايند الكتروريسي تكمحور، ساير عوامل مؤثر نظير اندازه نازلهاي پوسته و هسته، نسبت حجم تغذیه، امتزاجناپذیری سیال پوسته و هسته، گرانروی و رسانندگی الکتریکی هر یک از سیالها نقش مهمی در شکل گیری ساختار یکنواخت نانوالیاف به صورت هسته-پوسته و شکلشناسی نهایی دارد [۲۵]. در تهیه این ساختارها عواملی نظیر نسبت ترکیب در پوسته و هسته، خواص شیمیایی و سرعت و مقدار تغذیه شده هنگام فرایند، می تواند رهایش نهایی را تحت کنترل قرار دهد [۲۶].

برحسب نوع مواد استفاده شده در ساختار هسته-پوسته، انواع گوناگونی از ساختارها برای کاربردهای مختلف قابل تهیه و دستیابی است. استفاده از انواع داروهای آبدوست یا آبگریز، پروتئینها و عوامل رشد در پژوهشها گزارش شده است [۲۷]. Park و همکاران، شکل شناسی الیاف الکتروریسی شده را به شکل تکمحور از مخلوط فیبروئین ابریشم و کیتوسان بررسی کردند. در این پژوهش، مخلوط کیتوسان و فیبروئین در نسبتهای مختلف تهیه و الکتروریسی شدند. نتایج نشان داد، در مقایسه با فیبروئین خالص، مخلوطشدن کیتوسان با فیبروئین موجب کاهش قطر نانوالیاف تولید شده می شود [۲۸].

Zhang در گزارشی زیستسازگاری الیاف هسته-پوسته تهیه شده از کلاژن و پلی کاپرولاکتون را با هدف کاربرد در مهندسی بافت بررسی کرد [۲۹]. Sun و همکاران امکان تهیه ساختار زیست تخریب پذیر به صورت هسته-پوسته از پلی وینیل الکل و پلی وینیل پیرولیدون دارای نانوذرات را برای رهایش دارو بررسی کردند [۳۰]. Choi و همکاران موفق به تهیه ساختار هسته-پوسته از آلژینات و کوپلیمر پلی لاکتیک-

گلیکولیک اسید دارای عامل رشد شدند [۳۱]. Hang و همکاران الکتروریسی هممحور فیبروئین و سریسین ابریشم را مطالعه کردند. در این پژوهش، اثر عوامل مختلف فرایند الکتروریسی بر شکل شناسی و خواص گرمایی این الیاف بررسی شد [۳۲].

ساختار هسته-پوسته از پلی آنیلین (پوسته) و فیبروئین (هسته) به منظور کاربرد در مهندسی بافت، تهیه و سازگاری مناسب ساختار برای کشت سلولهای نمونه گزارش شد [۳۳]. مالکی در پژوهشی، رفتار رهایش و معادلات مرتبط با آن از ساختار هسته-پوسته را با استفاده از کوپلیمر پلیلاکتیک-گلیکولیک اسید با هسته تتراسایکلین هیدروکلرید تهیه و بررسی کرد [۳۴].

در بررسی دیگری، الیاف پلی کاپرولاکتون دارای داروی دی پریدامول بهصورت هسته-پوسته تهیه و اثر غلظت اجزا بر قطر الیاف و رفتار رهایش ساختار تهیه شده بررسی شد [۶]، همچنین، در همان سال Chao و همکاران، ساختار هسته-پوسته حاصل از فیبروئین ابریشم در پوسته و کامپوزیتی از هیدروکسی آپاتیت در هسته تهیه کردند که در این پژوهش هدف تهیه داربست مناسب برای کشت سلولهای استخوانی بود [۳۵].

تهیه فیبروئین به عنوان پلیمری زیست سازگار و زیست تخریب پذیر، قابل کنترل، انعطاف پذیر و دارای خواص مکانیکی مناسب به صورت تک محور و مخلوط شده با کورکومین به عنوان داروی نمونه و نامحلول در آب، در شرایط مختلف و در مجاورت کربن دی اکسید الکتروریسی شد. در این بررسی، الیاف با قطر کمتر از ۱۰۰ تهیه شده و برقراری پیوند هیدروژنی بین فیبروئین ابریشم و کورکومین گزارش شد. نتایج حاکی از آن است که استفاده از کربن دی اکسید در شرایط ابربحرانی قابلیت تولید نانوالیاف را برای رهایش دارو دارد [۳۶].

با توجه به مطالعات انجام شده و تأکید بر این مطلب که تهیه ساختارهای هسته-پوسته برپایه فیبروئین ابریشم بسیار محدود انجام شده است و نیز اهمیت زیستسازگاری و سایر خواص مطلوب فیبروئین، هدف و نوآوری این پژوهش الکتروریسی هممحور فیبروئین ابریشم بهعنوان پوسته و استفاده از سالیسیلیک اسید بهعنوان داروی نمونه در محلول هسته است. محلول هسته شامل مخلوط پلی وینیل الکل و سالیسیلیک اسید بود که اثر تغییر غلظت پلی وینیل الکل بر هسته و نیز تغییر غلظت بر پوسته فیبروئینی، بر رفتار رهایش سالیسیلیک اسید در محیط بافر بررسی شد. بنابراین، تهیه ساختار زیستسازگار هسته-پوسته برپایه فیبروئین ابریشم با قابلیت رهایش و نیز بررسی رفتار رهایش ساختار مزبور مورد هدف از جمله نیز بررسی رفتار رهایش ساختار مزبور مورد هدف از جمله

تجربى

مواد

در این پژوهش، از پیله ابریشم نژاد هیبریدی تهیه شده از شرکت صنایع ابریشم شرق گیلان، سالیسیلیک اسید با وزن مولکولی ۱۳۸/۱۲ g/mol و پلیوینیل الکل با وزن مولکولی ۱۳۵/۱۴، سدیم کربنات، اتانول، فرمیک اسید و کلسیم کلرید همگی تهیه شده از شرکت Merck آلمان استفاده شد. همچنین، از محلول بافر فسفات نمکی (B2013) با HT برابر ۶/۴، شوینده آنیونی (B2013) و غشاهای سلولوزی (D9527, MWCO = 14000) محصول Sigma-Aldrich استفاده شد.

دستگاهها

در این پژوهش، گرانرویسنج Brokfield مدل LVDVII ساخت آمریکا، رسانایی سنج Sartorius, professional meter pp-20 ساخت آلمان، پمپ تزریق World Perecision Instruments WPI inc, مدل AL 1000 مدل ماخت آمریکا و دستگاه ولتاژ زیاد برای الکتروریسی، GBC Scientific Equipment, Cintra 10 ساخت استرالیا، طیف سنج زیرقرمز تبدیل فوریه Nicolet, magna-ir560 ساخت آمریکا، میکروسکوپ الکترونی پویشی CamScan MV2300 ساخت جمهوری چک و انگلستان و میکروسکوپ الکترونی عبوری ساخت آلمان بهکار گرفته شد.

روشها استخراج فيبروئين

برای دستیابی به فیبروئین ابریشم به عنوان ماده اولیه برای پوسته، از پیلههای ابریشم نژاد شرقی استفاده شد. ابتدا صمغ گیری پیلههای ابریشم در مجاورت سدیم کربنات و شوینده آنیونی درون حمام آب بهمدت ۴۰ min تا ۵۰ در دمای ۲۰۰۵–۰۰ انجام شد. سپس، برای انحلال پیله ابریشم از حلال سهجزئی آب: اتانول: کلسیم کلرید با نسبتهای مولی ۸: ۲: ۱ در دمای ۲۰۰۷–۶۵، استفاده شد. در نهایت، عملیات خالصسازی و دیالیز، با استفاده از غشاهای سلولوزی بهمدت ۸ h تا ۲۸ انجام شد و پس از انجماد و خشککردن فیبروئین بازیابی شده برای استفاده در مراحل بعدی تهیه شد.

تهیه محلولهای ریسندگی

برای تهیه محلولهای ریسندگی از سه غلظت ۶، ۷ و ٪۸ (وزنی/ حجمی) فیبروئین در فرمیک اسید بهعنوان محلول پوسته استفاده

شد. محلول هسته نیز شامل دو جزء سالیسیلیک اسید در اتانول و پلی وینیل الکل در آب بود که با نسبت ۵۰:۵۰ با یکدیگر مخلوط و پس از اختلاط کامل استفاده شدند. محلول های پلی وینیل الکل در آب در سه غلظت ۵، ۶ و ٪۹ (وزنی – حجمی) تهیه شدند. در تمام نمونه ها از محلول ٪۳ سالیسیلیک اسید در اتانول استفاده شد.

گرانرویسنجی و رساناییسنجی الکتریکی

گرانروی محلولهای استفاده شده برای الکتروریسی با استفاده از گرانرویسنج Brokfield در دمای محیط آزمایشگاه (۲۵°۲–۲۰) اندازهگیری شد. رسانندگی الکتریکی محلولهای تهیه شده برای الکتروریسی با رساناییسنج اندازهگیری و گزارش شد.

الكتروريسي

برای تولید الیاف با ساختار هسته-پوسته از نازل هم محور استفاده شد. این نازل از دو سر سوزن فلزی با دو گیج متفاوت (۱۷ و ۲۲) تشکیل شده است که سرسوزن نازکتر درون دیگری قرار گرفته و هم مرکزند. برای الکتروریسی از یک پمپ تزریق و دستگاه ولتاژ زیاد استفاده شد. صفحه جمع کننده برای جمع آوری الیاف از نوع ثابت و آلومینیمی بوده که در فاصله ۲۰ ۱۱ از نازل قرار داده شد. ولتاژ استفاده شده نیز روی ۲۵ kV تنظیم شد. سرعت تغذیه در تمام نمونهها ثابت و برای محلول پوسته μL/min ۱۹ و برای محلول هسته رطوبت نسبی ٪۵۰–۴۰ الکتروریسی و تهیه شدند.

آزمون رهایش

برای بررسی رفتار رهایش سالیسیلیک اسید استفاده شده در ساختار نمونههای تهیه شده، از محلول بافر فسفات نمکی (PBS) با pH برابر ۷/۴ استفاده شد. ۱۵ mg از لایه لیفی تولید شده در ۱۵ mL محلول بافر قرارگرفت و در فواصل زمانی مشخص، از محلول نمونه گیری شد. برای هر نوبت نمونه گیری ۱ mL از محلول خارج شده و به جای آن I mL محلول بافر تازه به محفظه محلول و نمونه اضافه شد.

طيفنورسنجي فرابنفش

برای ارزیابی مقدار سالیسیلیک اسید موجود در محلولهای نمونه گیری شده در زمانهای معین از طیف نورسنج فرابنفش (UV) استفاده شد. پیک مشخصه در طول موج (λ) ۲۲۸ nm نشانگر وجود سالیسیلیک اسید است. به منظور بررسی رفتار رهایش سالیسیلیک اسید از ساختارهای تولید شده، ابتدا باید معادله کالیبره کردن مناسب

با استفاده طیف نورسنج UV-Vis به دست آید. بدین منظور در محدوده غلظت ۱ ppm ۲ تا ۷۰ جذب در طول موج مربوط به سالیسیلیک اسید، اندازه گیری شد. با توجه به نمودار کالیبره کردن، داده های جذب در این طول موج به غلظت تبدیل شده و غلظت تجمعی محاسبه شد.

طيفسنجى زيرقرمز تبديل فوريه

ساختار فیبروئین استخراج شده و وجود سالیسیلیک اسید در لایههای لیفی تولید شده، با طیفسنج زیرقرمز تبدیل فوریه (FTIR) بررسی شد. طیف مربوط به نمونهها پس از رهایش سالیسیلیک اسید نیز بررسی شد تا صحت عملیات رهایش از نمونهها تأیید شود. همچنین، با مقایسه طیف پیش و پس از رهایش، تغییرات آنها بررسی شد.

میکروسکوپی الکترونی پویشی و عبوری

لایههای الکتروریسی شده با استفاده از میکروسکوپ الکترونی پویشی بررسی و تصاویر مربوط به آنها تهیه شد. با استفاده از نرمافزار Image J در هر تصویر، ۱۰۰ قطر مشخص شد و میانگین این ۱۰۰ نقطه بهعنوان میانگین قطر برای هر یک از نمونهها گزارش شد. همچنین، به منظور بررسی ساختار و تأیید ایجاد شکل شناسی هسته-پوسته در الیاف تولید شده، تصاویر میکروسکوپ الکترونی عبوری تهیه و بررسی شد.

نتايج و بحث

بررسي گرانروي محلولهاي الكتروريسي

محلولهای لازم برای الکتروریسی پس از آمادهسازی استفاده شدند. سه گروه محلول در این پژوهش تهیه و بررسی شدند. گروه اول محلول فیبروئین در فرمیک اسید در سه غلظت ۶، ۷ و ٪۸ گروه دوم محلول پلیوینیل الکل در آب در سه غلظت ۳، ۶ و ٪۹ و گروه سوم مخلوط محلولهای پلیوینیل الکل با محلول ٪۳ سالیسیلیک اسید در متانول بود.

گرانروی محلولهای فیبروئین در فرمیک اسید به عنوان جزء پوسته و نیز محلولهای دارای پلی وینیل الکل و سالیسیلیک اسید، به عنوان جزء هسته، پیش از الکتروریسی اندازه گیری شد. نتایج گرانروی سنجی در جدول ۱ آمده است. همان طور که از نتایج این جدول مشخص است، با افزایش درصد فیبروئین موجود در محلول پوسته، گرانروی افزایش مییابد و بیشترین گرانروی مربوط به محلول ٪۸ فیبروئین در فرمیک اسید با مقدار CP ۲۳۰۸ است. روند افزایش گرانروی با

رسانندگی الکتریکی (s/µcm)	گرانروی (cP)	محلول- غلظت (٪)
VVI	-	فرمیک اسید
704.	\wedge Υ/\wedge	فیبروئین در فرمیک اسید – ٪۶
١٨٧٠	108.	فيبروئين در فرميک اسيد –٪۷
١٣٨١	22.1	فیبروئین در فرمیک اسید – ٪۸
971	97/V	پلیوینیل الکل در آب– ٪۳
1.0.	177/4	پلیوینیل الکل در آب– ٪۶
115.	180/1	پلیوینیل الکل در آب– ٪۹
741	-	سالیسیلیک اسید در متانول
۱۱۳۳	Λ٩/۵	پلیوینیل الکل در آب– ٪۳۲+ سالیسیلیک اسید در متانول ٪۳
1777	11A/V	پلیوینیل الکل در آب- ٪۶ + سالیسیلیک اسید در متانول ٪۳
١٣٥٠	104/1	پلیوینیل الکل در آب– ٪۹ + سالیسیلیک اسید در متانول ٪۳

جدول ۱- نتایج گرانرویسنجی و رسانندگی الکتریکی محلولهای استفاده شده در الکتروریسی.

افزایش غلظت برای محلولهای گروه دوم، محلول پلیوینیلالکل در آب، نیز صادق است. با افزایش مقدار پلیمر در محلول تا ٪۹، مقدار گرانروی ۱۶۵/۱ دوست آمده که بیشترین مقدار گرانروی در بین محلولهای پلیوینیل الکل در این بررسی است.

در گروه سوم از محلولها نیز مطابق انتظار با افزایش غلظت محلولهای پلیمری، گرانروی روند افزایشی داشته است. به طوری که افزودن محلول ./۳ سالیسیلیک اسید در متانول به محلولهای پلی وینیل الکل در آب، موجب کاهش اندکی در گرانروی محلولهای مزبور شده است. از مقایسه دو محلول پلی وینیل الکل در آب، پیش و پس از افزودن سالیسیلیک اسید، این تغییر گرانروی مشخص می شود. با وجود این، کاهش بر اثر افزودن محلول سالیسیلیک اسید به محلول پلی وینیل الکل، روند افزایش گرانروی با افزایش غلظت پلیمر در محلول، همچنان صادق است.

در فرایند الکتروریسی در شرایطی که تمام پارامترها ثابت باشند، افزایش غلظت موجب افزایش گرانروی و به دنبال آن افزایش قطر نهایی الیاف تولیدی میشود [۱،۳۷]. در الکتروریسی هممحور فیبروئین ابریشم نیز انتظار میرود، همین قاعده حاکم باشد که در بخش بعدی بررسی میشود.

بررسی رسانندگی الکتریکی محلولهای الکتروریسی

رسانندگی الکتریکی محلولهای استفاده شده برای فرایند الکتروریسی اندازه گیری شده و نتایج در جدول ۱ آمده است. همان طور که مشخص است، رسانندگی الکتریکی محلولهای فیبروئین در فرمیک

اسید، با افزایش غلظت پلیمر اندکی کاهش می یابد. در واقع، روند کاهشی برای رسانندگی الکتریکی با افزایش غلظت پلیمر در محلول، در بین نتایج مشاهده میشود. دلیل این روند با توجه به ماهیت پليمر توجيهپذير است. ماهيت فيبروئين و نيز برهمكنش آن با حلال به گونهای است که افزایش غلظت آن در محلول به کاهش رسانندگی الكتريكي محلول منجر مي شود. برخي از پليمرها به سبب أنكه رسانا نیستند، افزایش غلظت آنها در محلول، موجب کاهش رسانندگی الكتريكي محلول مي شود [٨]. گفتني است، رسانندگي الكتريكي محلول فيبروئين در فرميک اسيد، از رسانندگي الکتريکي فرميک اسيد خالص بيشتر است. بنابراين مي توان نتيجه گرفت، افزودن فيبروئين تا حد معینی باعث افزایش رسانندگی الکتریکی نسبت به فرمیک اسید خالص می شود. پس از حد مشخصی، افزایش غلظت پلیمر به سبب ماهیت نارسانابودن آن، باعث بروز روند کاهشی در رسانندگی الکتریکی محلول میشود. غلظت بررسی شده برای فیبروئین در این یژوهش، (٪۶ تا ٪۸)، در محدودهای است که با افزایش آن در محلول، روند كاهشي براي رسانندگي الكتريكي مشاهده مي شود.

در محلولهای پلی وینیل الکل، با ازدیاد غلظت پلیمر، رسانندگی الکتریکی افزایش یافته است. با توجه به مطالب پیش گفته، توجیه آن به ماهیت پلیمر و برهم کنش حلال و پلیمر مرتبط است. افزودن محلول سالیسیلیک اسید /۳ به محلولهای پلی وینیل الکل، رسانندگی الکتریکی را نسبت به محلولهای بدون سالیسیلیک اسید افزایش می دهد. بنابراین نتایج نشان می دهد، افزودن محلول /۳ سالیسیلیک اسید در افزایش رسانندگی الکتریکی جزء هسته مؤثر بوده است.

این در شرایطی است که رسانندگی الکتریکی محلولهای استفاده شده برای جزء هسته همواره کمتر از رسانندگی الکتریکی برای محلولهای جزء پوسته است، به عبارت دیگر، رسانندگی الکتریکی محلولهای فیبروئین بهعنوان پوسته در تمام نمونهها، بیشتر از رسانندگی الکتریکی محلولهای هسته است.

بررسي تصاوير ميكروسكوپي الكتروني

فرایند الکتروریسی در تمام مدت کنترل شد تا مخروط تیلور به شکل مرکب از پوسته و هسته تشکیل شده و هر دو محلول درون سامانه تزریق شوند. از نمونههای تهیه شده با استفاده از میکروسکوپ الکترونی پویشی تصاویر تهیه و مشاهده شدند. در تمام نمونههای تهیه شده، یکنواختی قابل قبول است و قطر هر یک از نمونهها با نرمافزار Image J محاسبه شد. تصاویر میکروسکوپی الکترونی و نتایج حاصل از بررسی قطر نمونهها در شکلهای ۱ تا ۳ نشان داده شده است.

بررسی قطر نمونهها و اثر تغییرات اعمال شده در فرایند آزمایش در دو سطح بررسی شد. سطح اول، بررسی مربوط به اثر افزایش غلظت پلیمر در جزء پوسته بود. نتایج حاکی از آن است که با افزایش غلظت پلیمر فیبروئین در محلول پوسته، از ٪۶ تا ٪۸ قطر نمونهها (بدون درنظر گرفتن تغییرات ناشی از تغییر غلظت جزء هسته)، به طور کلی روند افزایشی داشته است. شکل ۴ این روند را نشان می دهد.

اما، سطح دیگری از بررسی مربوط به شرایطی است که غلظت پلیمر در محلول پوسته ثابت و غلظت پلیوینیل الکل در هسته، که با سالیسیلیک اسید آمیخته می شود، متغیر بود. با بررسی داده های مربوط به قطر نمونه ها، تغییر معناداری در ساختارهای تولید شده مشاهده نمی شود. برای نمونه هایی با غلظت ٪۶ فیبروئین در محلول پوسته، قطر نمونه ها بین nm (۲۲±) ۱۱۰ تا nm (۲۴±) ۱۱۵ متغیر بود که این مقدار تغییر در مقایسه با تغییر در غلظت پلیوینیل الکل در جزء هسته از ٪۳ تا ٪۹ تفاوت معناداری به شمار نمی آید. همین روند برای دو غلظت دیگر فیبروئین (۷ و ٪۸) نیز با تقریب خوبی صادق است.

در غلظت ٪۷ برای پلیمر فیبروئین که در پوسته استفاده شده است، تغییر پلی وینیل الکل در هسته، از ٪۳ تا ٪۹، به تغییر قطر نمونه ها در محدوده mm (۵۹±) ۱۲۶ تا mm (۳۳±) ۱۲۹ منجر شده است که این مقدار تغییر در قطر نمونه ها نمی تواند به عنوان افزایش معنادار مورد توجه باشد. در نمونه های تولید شده با غلظت ٪۸ فیبروئین، تغییر در غلظت پلی وینیل الکل در ترکیب هسته، از ٪۳ تا ٪۶ به تغییر قطر از مmm (۸۳±) ۲۱۵ به mm (۲۳±) ۲۱۹ منجر شده است. این در حالی است که با افزایش غلظت پلی وینیل الکل تا ٪۹ در جزء هسته، قطر

ه-يوسته فيبر وثين ابريشم–يلى وينيل الكل: ساختار و رفتار رهايش كنترل شده

(ج)

شکل ۱- تصاویر میکروسکوپ الکترونی و توزیع قطر نمونههای تهیه شده از محلول ٪۶ فیبروئین در پوسته و هسته پلیوینیل الکل-سالیسیلیک اسید با ترکیب درصدهای متفاوت: (الف) ۳–۳، (ب) ۶–۳ و (ج) ۹–۳.

نمونه به mn (۷۱±) ۲۵۰ افزایش یافته است. این تنها نمونه ای است که افزایش قطر را نسبت به نمونه های قبلی نشان می دهد. به عبارت دیگر، نمونه شامل غلظت ٪۸ فیبروئین در پوسته و ٪۹ پلی وینیل الکل در ترکیب هسته، افزایش قطر را نسبت به نمونه با غلظت مشابه در پوسته و غلظت ٪۶ پلی وینیل الکل در ترکیب هسته نشان می دهد. در الکتروریسی به روش هم محور محلول پوسته نقش رساناکننده و احاطه کننده را برای محلول هسته دارد. بنابراین، گرانروی محلول پوسته اهمیت زیادی دارد و باید به گونه ای باشد که بتواند بر نیروهای بین سطحی دو سیال غلبه کرده و مخروط تیلور مرکب و پایدار تشکیل دهد [۳۷]. همان طور که نتایج اندازه گیری گرانروی محلول های پوسته و هسته نشان می دهد (جدول ۱)، گرانروی محلول پوسته (فیبروئین ابریشم) بسیار بیشتر از گرانروی محلول هسته

شکل ۲- تصاویر میکروسکوپ الکترونی و توزیع قطر نمونههای تهیه شده از محلول ٪۷ فیبروئین در پوسته و هسته پلیوینیل الکل-سالیسیلیک اسید با ترکیب درصدهای متفاوت: (الف) ۳-۳، (ب) ۶-۳ و (ج) ۹-۳.

(پلی وینیل الکل) است. بهنظر می رسد، این اختلاف گرانروی به اندازهای است که مانع از اثر گرانروی محلول هسته بر قدرت کشش پتانسیل اعمالی به رشته ایجاد شده از پوسته شود. در نهایت، گرانروی پوسته عامل تعیین کننده قطر نانوالیاف بوده که نتیجه آن ثابت ماندن قطر نانوالیاف با وجود تغییر در غلظت محلول هسته است.

دو عامل اثرگذار بر قطر نهایی ساختارهای لیفی تولید شده عبارت از رسانندگی الکتریکی و گرانروی محلولها بوده که عامل گرانروی با تغییر غلظت کنترلپذیر است. عامل مؤثر دیگر در تعیین قطر نانوالیاف، رسانندگی الکتریکی محلولهای الکتروریسی است. در فرایند الکتروریسی افزایش رسانندگی الکتریکی در محلول پلیمری، به توزیع بیشتر بار الکتریکی در جت سیال منجر می شود. در نتیجه آن، اعمال کشش بیشتر می شود و قطر نهایی الیاف کاهش می یابد [۷۳]. در محلولهای فیبروئین استفاده شده در جزء پوسته، با افزایش غلظت

نادیا رحیمی تنہا، مہدی نوری

شکل ۳- تصاویر میکروسکوپ الکترونی و توزیع قطر نمونههای تهیه شده از محلول ٪۸ فیبروئین در پوسته و هسته پلیوینیل الکل-سالیسیلیک اسید با ترکیب درصدهای متفاوت: (الف) ۳-۳، (ب) ۶-۳ و (ج) ۹-۳.

پلیمر، گرانروی افزایش و رسانندگی الکتریکی کاهش یافته است. دو متغیر افزایش غلظت پلیمر و کاهش رسانندگی الکتریکی به افزایش قطر نهایی الیاف تولید شده منجر می شود. این موضوع با نتایج حاصل از بررسی ارتباط غلظت پلیمر و قطر الیاف در نمونههای تولید شده و نیز نتایج حاصل از بررسی He در سال ۲۰۰۶ نیز مطابقت دارد [۳۹]. در گزارش منتشر شده در سال ۲۰۰۴، افزایش قطر نهایی ساختار بر اثر افزایش غلظت محلول هسته گزارش شده است [۳۷]. اما آنچه در این بررسی مشاهده شد، عدم افزایش قطر نهایی بر اثر افزایش قطر محلول هسته است که با توجه به برایند دو پارامتر گرانروی و رسانندگی الکتریکی توجیه پذیر است. درباره جزء هسته، همان طور در جدول ۱ مشخص است، با افزایش غلظت محلول هسته، گرانروی و رسانندگی الکتریکی افزایش یافته است که این روند افزایش به در جدول ۱ مشخص است، با افزایش علظت محلول هسته، گرانروی و

شکل ۴– روند تغییر قطر الیاف هسته-پوسته الکتروریسی شده بر اثر افزایش غلظت فیبروئین بهعنوان محلول پوسته و هسته شامل پلیوینیلالکل و سالیسیلیک اسید ٪۳.

درباره جزء هسته، افزایش غلظت (گرانروی) پلیمر از یک سو به افزایش قطر این جزء منجر می شود، در حالی که افزایش رسانندگی الکتریکی از سوی دیگر، سبب کاهش قطر این جزء می شود. بنابراین، تقابل و برآیند این دو متغیر موجب عدم تغییر قطر جزء هسته در نمونههای تولید شده می شود.

همان طور که بیان شد، تنها نمونه ای که افزایش قطر نانوالیاف را با افزایش غلظت محلول هسته نشان می دهد، نمونه با غلظت ٪۸ پوسته و غلظت ٪۹ هسته است. با توجه به نتایج جدول ۱، در این شرایط محلول های پوسته و هسته بیشترین گرانروی را دارند. از طرف دیگر، در این ترکیب غلظت ها، رسانندگی الکتریکی محلول پوسته کاهش چشمگیری داشته در صورتی که رسانندگی الکتریکی محلول هسته کمی افزایش داشته است. به نظر می رسد، در این شرایط توان پتانسیل اعمالی قابلیت اعمال کشش زیاد بر جت سیال تشکیل شده را ندارد که نتیجه آن افزایش قطر نانوالیاف تشکیل شده در این ترکیب غلظت از پوسته و هسته است.

شکل ۵ تصویر تهیه شده با میکروسکوپ الکترونی عبوری را برای نمونهای از الیاف الکتروریسی شده نشان میدهد. مطابق این تصویر ایجاد ساختار هسته-پوسته در الیاف تولید شده با روش و شرایط بهکار برده شده در این پژوهش قابل تأیید است. با استفاده از تصویر میکروسکوپ الکترونی عبوری در شکل ۵ امکان تعیین شعاع هسته داخلی و ضخامت پوسته برای مقطع کوچکی از الیاف الکتروریسی شده میسر است. اما، با توجه به اینکه این تصاویر مقطع بسیار کوچکی از نمونه ها را نشان میدهند، در این پژوهش، میانگین شعاع هسته و ضخامت پوسته نانوالیاف تهیه شده به روش نظری با درنظر گرفتن درصد مواد تشکیل دهنده دو جزء تشکیل دهنده الیاف

الکتروریسی شده و با فرض استوانهای بودن پوسته و هسته محاسبه شده که نتایج برای تعدادی از نمونه ها در جدول ۲ آمده است. محاسبه نظری ضخامت پوسته و شعاع هسته از معادله (۱)، براساس شعاع نهایی نانوالیاف به دست آمده از تصاویر میکرو سکوپ الکترونی و درنظر گرفتن مقدار الکتروریسی شده پوسته و هسته (با توجه به سرعت تغذیه پوسته و هسته) انجام شد:

$$\frac{(R_{t} - R_{c})^{2}}{R_{c}^{2}} = \frac{m_{s}\rho_{c}}{m_{c}\rho_{s}}$$
(1)

در این معادله، _۲R شعاع نانوالیاف بهدست آمده از تصاویر میکروسکوپ R_i معادله، _۲R شعاع نظری محاسبه شده برای هسته نانوالیاف، R_s کسر m_s رمی پوسته (فیبروئین ابریشم)، m_s کسر جرمی هسته (AC) و PVA و AC)، ₂ جرمی پوسته (فیبروئین ابریشم)، ₁R کسر جرمی هسته (AC) و ρ_{SA} و ρ_{SA} به ترتیب PVA و P_{SA} و ρ_{SA} به ترتیب P_{SA} و P_{PVA} و P_{SA} (بال P_{SC} (1/۲۴ g/cm³) و ρ_{S} جگالی پوسته (ρ_{S} برابر P_{SC} به شعاع نظری نانوالیاف و است. بدیهی است، شعاع نظری پوسته نانوالیاف با توجه به شعاع کلی نانوالیاف و شعاع هسته محاسبه می شود.

مقادیر شعاع هسته و ضخامت محاسبه شده با مقادیری که تصویر میکروسکوپ الکترونی نشان میدهد، برای نمونه مشابه با تقریب

شکل ۵- تصویر میکروسکوپ الکترونی عبوری مربوط به نمونه تهیه شده از ٪۶ فیبروئین در پوسته و ترکیب ٪۹ پلیوینیلالکل و ٪۳ سالیسیلیک اسید در هسته.

خوبی مطابقت دارد. مقادیر بهدست آمده برای نمونه دارای ٪۶ فیبروئین در پوسته، ٪۹ پلیوینیلالکل و ٪۳ سالیسیلیک اسید در هسته با توجه به شکل ۵، معادل ۳۰ m ضخامت پوسته و ۲۵ m ۲۵ شعاع هسته است. این در حالی است که مقادیر بهدست آمده از محاسبه نظری برای همین نمونه ۳۳ m برای ضخامت پوسته و ۳۳ ۲۲ برای شعاع هسته است که با توجه به امکان وجود نایکنواختی در اندازه در نقاط مختلف الیاف از محاسبه اندازه ها به روش نظری از دقت مناسبی برخوردار است. بنابراین، امکان استفاده از اندازه های محاسبه شده به روش نظری وجود دارد که برای برخی از نمونه ها در جدول ۲ درج شدهاند.

بررسی طیفهای FTIR

طیفهای FTIR نمونه فیبروئین استخراج شده و نیز لایههای الکتروریسی شده پیش و پس از رهایش بررسی شد. طیف هر یک از مواد به شکل خالص در شکل ۶ نشان داده شده است. بررسی طیف FTIR نمونه فیبروئین خالص استخراج شده، چند پیک مشخص را مرتبط با ساختار این ماده نشان می دهد. این پیکها با آنچه در منابع برای طیف ساختار فیبروئین ارائه شده است، تطبیق دارد [۷٬۴۰]. پیک پهن مشاهده شده در ۲۰۰ ۳۲۰۹ مرتبط با گرو H-N و نیز پیک مشخص شده حدود ۲۰ ۲۹۰۰ مربوط به پیوند H-C است. پیک شاخص بعدی در ۱۰ ۲۹۰۰ مربوط به پیوند H-C است. پیک شاخص بعدی در ۲۰ تا ۲۹۰۰ مربوط به پیوند H-C است. پیک شاخص بعدی در ۲۰ تا ۲۹۰۰ مربوط به پیوند H-C است. پیک شاخص بعدی در ۲۰ تا ۲۹۰۰ مربوط به پیوند H-C است. پیک شاخص بعدی در ۲۰ تا ۲۹۰۰ مربوط به پیوند H-C است. پیک شاخص بعدی در ۲۰ تا ۲۹۰۰ مربوط به پیوند H-C است. پیک شاخص معدی در ۲۰ تا ۲۹۰۰ مربوط به ارتعاش در کنار پیک قبلی، در ۲۰۰۰ ۲۵۲۲ مربوط به ارتعاش کششی گروه N-C و نیز در ۲۰۰۰ میشی گروه O-C و دیده می شود.

در طیف FTIR پلیوینیل الکل خالص نیز سه پیک اصلی دیده میشود. پیک نشان داده شده در ۲۳۳۱۴ cm⁻¹ مربوط به گروه H-O و پیوند هیدروژنی است. در ۲۹۲۱ cm⁻¹ پیک مربوط به ارتعاش کششی C-H و در ۲۰۹۴ cm⁻¹ پیک مربوط به اتصال C-O دیده میشود.

پیکهای مشخصه با آنچه در منابع گفته شده است، مطابقت خوبی را نشان میدهند [۴۱].

برای سالیسیلیک اسید خالص نیز سه پیک اصلی در طیف مشخص است. پیک مربوط به گروه O=C در ۱۶۹۱ میک مربوط به گروه C-O در ۱۲۹۶ cm⁻¹ و پیک مشخص در ۲۳۵۰ مربوط به گروه O-H است که با آنچه در منابع گفته شده است، مطابقت دارد [۴۲].

پس از بررسی طیفهای هر یک از مواد استفاده شده در تهیه نمونهها، از وبهای تهیه شده به شکل هممحور نیز طیف FTIR تهیه شد. اگرچه در برخی طول موجها، پیکها روی هم منطبقاند، اما تشخیص پیکهای مشخصه برای تکتک مواد استفاده شده، در وب تهیه شده نیز امکانپذیر است. طیف نمونه الکتروریسی شده هم محور پیش و پس از رهایش و تهیه شده از محلول ٪۷ فیبروئین به عنوان پوسته و مخلوط پلی وینیل الکل و سالیسیلیک اسید در هسته، در شکل ۷ نشان داده شده است که با مقایسه دو طیف می توان رهایش جزء هسته را بررسی کرد.

از مقایسه طیفهای پیش و پس از رهایش بهمدت ۳۰ روز می توان دریافت که عمده سالیسیلیک اسید موجود در ساختار، رهاسازی شده است. زیرا، پیکهای در محدوده ۱۲۹۶، ۱۶۹۱ و ^{۱-}۳۳۳ ۲۳۳ که مشخصه سالیسیلیک اسید بوده نسبت به طیف پیش از رهایش دچار تغییر شده است. این مطلب تأییدکننده رهایش بخش عمدهای از سالیسیلیک اسید در ساختار است. همچنین، طیفها در محدوده تغییرات شده است. این اتفاق مربوط به پلی وینیل الکل بوده نیز دچار تغییرات شده است. این اتفاق مربوط به انحلال پذیری پلی وینیل الکل در محیط در حال بررسی برای رهایش سالیسیلیک اسید (محیط بافر) است. به عبارت بهتر، همراه با آزادسازی سالیسیلیک اسید، بخشی از پلی وینیل الکل نیز از ساختار خارج و در محیط حل شده است.

مطابق طیفهای آمده در شکل ۷، مشخص است، شکل کلی طیف ساختار تهیه شده پیش و پس از رهایش تغییر کرده است. این تغییر، برای هر سه غلظت ۶، ۷ و ٪۸ فیبروئین یکسان است. در تمام این

تركيب نمونه (٪)		میانگین قطر نانوالیاف (nm)	میانگین محاسبه نظری ضخامت (nm)		
ابريشم	پلىوينيل الكل	ساليسيليک اسيد	از تصاویر SEM	هسته	پوسته
۶	٩	٣	11F(年kL)	* ۲۲	~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~
V	٩	٣	179(土やそ)	74	۴.
٨	٩	٣	$ta\cdot(\pm v1)$	40	٨٠

جدول۲- نتایج محاسبه نظری ضخامت پوسته و هسته برای تعدادی از نمونهها.

*مقدار واقعی با توجه به تصویر TEM (شکل ۵) ، ^{معادل} ۳۰ nm برای ضخامت پوسته و ۲۵ nm برای شعاع هسته است.

طیفها پس از رهایش سالیسیلیک اسید و خروج پلیوینیل الکل، پیکهای مربوط به این مواد حذف یا بسیار کوچک شده است که دلیلی بر حذف این مواد از ساختار است. طیف مربوط به پس از رهایش سالیسیلیک اسید (شکل۷-ب) به طیف فیبروئین خالص در شکل ۶، نزدیکتر است. در طیف پس از رهایش، انتقال پیک بزرگ

شکل ۶- طیف FTIR نمونه: (الف) فیبروئین خالص، (ب) پلی وینیل الکل و (ج) سالیسیلیک اسید.

حدود ^۱-۳۲۰۰ در ساختار هسته-پوسته به سمت ^۱-۳۲۰۰ در نشانگر خروج بخش زیادی از پلی وینیل الکل از ساختار و نزدیک شدن به طیف مشخصه فیبروئین در ^۱-۳۹۰ هست. همچنین، حذف پیک ها در محدوده ^۱-۱۰۰۰ تا ^۱-۲۰۰۰ د نیز تغییر طیف در ناحیه ^۱-۲۰۰۰ دس^۱ تا ۲۰۰۰ دستان دهنده خروج سالیسیلیک اسید از ساختار تهیه شده است.

بررسی رهایش سالیسیلیک اسید

نتایج حاصل از انجام آزمون رهایش برای تمام نمونهها با استفاده از معادله کالیبرهکردن و انجام محاسبات به گزارش این نتایج به منحنیهایی منجر شده است که رفتار رهایش هر نمونه را نشان میدهد. در این نمودارها، درصد غلظت تجمعی برای سالیسیلیک اسید در ساختار برحسب زمان رسم شده که در شکلهای ۸ تا ۱۰ به تفکیک نشان داده شده است.

نتایج حاکی از آن است که ابتدا و در زمانهای کوتاه از شروع عملیات رهایش، سالیسیلیک اسید با سرعت بیشتری رها می شود و رفته وفته با گذشت زمان، رهایش کندتر می شود. با افزایش زمان سپری شده، مقدار سالیسیلیک اسید رهایش یافته به طور تدریجی زیاد می شود و با پیشرفت زمان روند رهایش رو به کندی می رود. آنچه محلول پوسته است، دیده می شود، افزایش مقدار سالیسیلیک اسید رهاشده با افزایش درصد پلی وینیل الکل در ترکیب هسته است. به عبارت دیگر، با افزایش غلظت پلی وینیل الکل در ترکیب هسته از

شکل ۷- طیف FTIR محلول پوسته ٪۷ فیبروئین و محلول هسته ٪۶ پلیوینیلالکل و ٪۳ سالیسیلیک اسید: (الف) پیش و (ب) پس از رهایش.

شکل ۸- مقدار غلظت تجمعی سالیسیلیک اسید رهایش یافته برای نمونههایی با غلظت ٪۶ فیبروئین در پوسته و هسته پلی وینیل الکل-سالیسیلیک اسید با ترکیب درصدهای متفاوت: (الف) ۳-۳، (ب) ۶-۳ و (ج) ۹-۳.

.۳٪ تا .۹٪ مقدار سالیسیلیک اسید رها شده، افزایش داشته است. توجیه این مسئله مربوط به آبدوستی پلیوینیل الکل به عنوان پلیمر استفاده شده در هسته است. خروج این پلیمر در محیط بافر، موجب آزادسازی درصد بیشتری از سالیسیلیک اسید می شود. این روند برای هر سه غلظت بررسی شده یکسان است.

همچنین، غلظت پلی وینیل الکل به عنوان پلیمر استفاده شده در هسته، حداکثر مقدار سالیسیلیک اسید رهایش یافته را تعیین می کند، به طوری که نمونه های دارای /۳ پلی وینیل الکل تا /۰۰ سالیسیلیک اسید را رها می کنند. این در حالی است که استفاده از ۶ و /۹ پلی وینیل الکل در هسته مقدار رهایش را تا حدود /۹۰ به مدت ۳۰ روز افزایش داده است. این روند برای هر سه غلظت فیبروئین در پوسته صادق است. اما در هر سه غلظت، افزایش غلظت پلی وینیل الکل از /۳ به

شکل ۹- مقدار غلظت تجمعی سالیسیلیک اسید رهایش یافته برای نمونههایی با غلظت ٪۷ فیبروئین در پوسته و هسته پلی وینیل الکل-سالیسیلیک اسید با ترکیب درصدهای متفاوت: (الف) ۳-۳، (ب) ۶-۳ و (ج) ۹-۳.

٪۶ افزایش مقدار سالیسیلیک اسید رهایشیافته را سبب شده است. می توان نتیجه گرفت، هر چه نسبت غلظت پلیمر به سالیسیلیک اسید در هسته افزایش یافته است، مقدار رهایش نیز بیشتر شده است. این مطلب با توجه به آبدوستی پلیمر استفاده شده توجیه پذیر است.

بنابراین می توان نتیجه گرفت، براساس مقدار مطلوب آزادسازی برای داروی استفاده شده و نیز آگاهی از رفتار پلیمرهای موجود در پوسته و ترکیب هسته، میتوان رفتار رهایش از ساختار را تنظیم و کنترل کرد. بنابراین، در تمام نمونهها با توجه به آبدوستی یلی وینیل الکل، با افزایش غلظت این پلیمر در ترکیب هسته، مقدار نهایی رهایش سالیسیلیک اسید افزایش یافته است. اما، در این میان نقش غلظت پلیمر در محلول پوسته نیز توجیه پذیر است. با افزایش غلظت پلیمر در محلول پوسته، رهایش بهطور کنترل شده اتفاق افتاده است به گونهای که با افزایش غلظت پوسته پلیمری، حداکثر مقدار سالیسیلیک اسید رهایش یافته در بازه زمانی بررسی، کاهش یافته است. این بدان معناست که افزایش غلظت در پوسته که به افزایش نقش کنترلکنندگی پوسته منجر میشود و این قابلیت را دارد که بهعنوان سد و مانعی برای رهایش ناگهانی و رهایش تدریجی سالیسیلیک اسید عمل کند. این مطلب از مقایسه درصد رهایش در پایان بازه زمانی قابل دریافت است، برای نمونههایی که با ترکیب ثابت در هسته و غلظتهای متفاوت در یوسته تهیه شدهاند. بنابراین، نقش پوسته به همراه ترکیب پلیمر در هسته، بهعنوان کنترلکننده رهایش سالیسیلیک اسید بوده است که با تنظیم آنها می توان رفتار رهایش را که شامل مقدار و روند رهایش است، تحت تأثیر قرار داد. Siepman و همکاران، معادله توصيفکننده رهايش دارو از سامانه های استوانه ای شکل را گزارش کردند [۴۳]:

شکل ۱۰- مقدار غلظت تجمعی سالیسیلیک اسید رهایشیافته برای نمونههایی با غلظت ٪۸ فیبروئین در پوسته و ترکیبهای متفاوت پلیوینیل الکل-سالیسیلیک اسید در هسته: (الف) ۳–۳، (ب) ۶–۳ و (ج) ۹–۳.

شکل ۱۱– منحنی رهایش برای مقادیر نظری و تجربی نمونه تهیه شده از ترکیب ٪۹ پلیوینیلالکل و ٪۳ سالیسیلیک اسید در هسته و ترکیبهای متفاوت از فیبروئین در پوسته: (الف) ٪۶، (ب) ٪/ و (ج) ٪۸.

٤٨۵

$$\frac{M_{t}}{M_{\infty}} = 1 - \exp(-\frac{(R_{i}H + R_{o}H + 2R_{i}R_{o})DKt}{R_{i}^{2}H(R_{o} - R_{i})})$$
(7)

در این معادله، M_t و M_∞ به ترتیب مربوط به مقدار تجمعی داروی رهایشیافته در زمان t و زمان بینهایت، R_0 و R_i شعاعهای بیرونی و درونی، H طول استوانه، D ضریب نفوذ، K ثابت تقسیم و t زمان است. معادله (۳) درنظر گرفت:

$$\frac{M_{t}}{M_{\infty}} = 1 - \exp\left(-Ct\right) \tag{(7)}$$

در این معادله، C مجموعه ثابتهای موجود در معادله (۲)، شامل ضریب نفوذ، درنظر گرفته شده است. طبق این معادله مقدار داروی آزاد شده در زمان t به شکل غیرخطی کندشونده با زمان تغییر میکند. بررسی دادههای پژوهش حاضر نشان میدهد، این مدل رهایش برای کل بازه زمانی مطالعه شده قابلیت پیش بینی روند رهایش را ندارد و تنها تطبيق قابل قبول برای روند رهايش در زمانهای اوليه به کمک معادله ارائه شده (معادله ۲) قابل دسترسی است. براساس این معادله، روند رهایش برای زمانهای ابتدایی، بهصورت رابطهای نمایی با زمان افزایش می یابد. اما با افزایش زمان، انحراف از این معادله برای نمونههای بررسی شده رخ میدهد. این مطلب در شکل ۱۱ برای رهایش بهدست آمده از برخی از نمونهها نشان داده شده است. مقادیر مربوط به محاسبه ثابت C براساس ۳۰ min ابتدای رهایش در جدول ۳ آمده است. مشاهده می شود، تطابق اطلاعات تجربی با مدل ارائه شده برای زمانهای ابتدایی برای هر سه نمونه قابل قبول بوده و این مدل برای زمان های ابتدایی قابل استفاده است. اما، به کار گیری این مدل برای بازه زمانی گستردهتر نیازمند ایجاد اصلاحاتی در مدل است. بررسی این مقادیر ثابت C درج شده در جدول ۳ نشان میدهد، با افزایش مقدار پلیمر در ترکیب هسته، مقادیر C کاهش می یابد. از آنجا که روند تغییرات ضریب نفوذ با C یکسان است، می توان نتیجه گرفت، ضریب نفوذ مؤثر در فرایند رهایش با ترکیب درصد هسته ارتباط دارد و با افزایش درصد پلیمر هسته کاهش می یابد. گفتنی است، یافتن معادلههای توصیفکننده بازه h ۸ برای نمونههای تولید شده، نیازمند بررسی و مطالعه بیشتر است.

تغییر شکل شناسی نانوالیاف تهیه شده پس از رهایش نیز جالب توجه است. بدین منظور، از نانوالیاف بررسی شده پس از عملیات رهایش طولانی مدت سالیسیلیک اسید (۱۵ روز)، تصویر میکروسکوپ الکترونی پویشی از باقی مانده نمونه تهیه شد. تصویر حاصل در شکل ۱۲، رهایش کامل جزء هسته و حفظ ساختار هسته-پوسته را پس از رهایش به خوبی نشان می دهد. اگرچه این شکل نمایانگر حفظ

نتيجه گيري

در این بررسی، الکتروریسی هممحور فیبروئین ابریشم بهعنوان پوسته و استفاده از سالیسیلیک اسید بهعنوان داروی نمونه در هسته و بررسی رفتار رهایش آن مدنظر بود. محلول هسته ترکیبی از محلول پلیوینیل الکل و محلول سالیسیلیک اسید بود. گرانروی و رسانندگی الکتریکی تمام محلول های استفاده شده اندازه گیری و سیس عملیات الکتر وریسی هممحور انجام شد. بررسی طیفهای FTIR پیش از انجام آزمون رهایش وجود پلیمر پوسته و دو جزء هسته را در ساختار تولید شده تأیید کرد. پس از انجام آزمون رهایش، نیز مقایسه طیفهای FTIR خروج جزء هسته را تأیید کرد. از بررسی قطر نمونهها مشخص شد، ارتباط مستقيم بين افزايش قطر نمونهها با ازدياد غلظت يليمر در محلول يوسته وجود دارد. در حالي که با افزايش غلظت پليوينيل الکل در ترکيب هسته، تغییر محسوسی در قطر نهایی الیاف مشاهده نمی شود. این عدم افزایش قطر به روند تغییر گرانروی و رسانندگی الکتریکی محلولهای استفاده شده در پوسته و هسته مرتبط است. این بدان معناست که در صورت امكان افزایش غلظت پلیمر و تغییر رسانندگی الكتریكی جزء يوسته، امكان اثر غلظت پليمر در هسته، بر قطر ساختار نهايي فراهم میشود. بررسی رفتار رهایش سالیسیلیک اسید از ساختارهای بررسی شده با طیفنورسنجی UV-Vis و منحنی های رهایش نشان می دهد، به دليل آبدوستي پليوينيلالكل، با افزايش غلظت اين پليمر در تركيب هسته، یا به عبارت دیگر با افزایش نسبت پلیمر به سالیسیلیک اسید در ترکیب هسته، درصد رهایش افزایش یافته است. این روند برای هر سه غلظت بررسی شده برای پوسته، یکسان بود. با افزایش غلظت پلیمر در پوسته، رهایش سالیسیلیک اسید بهطور کنترل شده اتفاق افتاد. این بدان معناست که افزایش غلظت در محلول پوسته می تواند به عنوان مانع عمل کرده و رهایش تدریجی سالیسیلیک اسید را سبب شود. برای زمانهای اولیه، مدل غیر خطی بین مقدار رهایش با زمان وجود دارد. این در حالی است که با پیشرفت زمان این روند از حالت خطی منحرف شده که نیازمند بررسی بیشتر است. نتایج بررسی تصاویر میکروسکوپ الکترونی از نانوالیاف پس از رهایش، نشانگر تورم شدید در ساختار نانوالیاف است. با توجه به اثر تورم بر سرعت رهایش، مطالعه گستردهتر تغيير شكل شناسي الياف طي فرايند رهايش مي تواند جالب توجه باشد. بنابراین می توان گفت، نوع و رفتار پلیمر استفاده شده در پوسته و هسته و نیز ماهیت پلیمر موجود در ترکیب هسته از نظر آبدوستی و مقدار انحلال پذیری در آب و رسانندگی الکتریکی آنها، در رفتار رهایش و قطر ساختارهای تولید شده مؤثر است که به بررسی و مطالعه بیشتری نیاز دارد. جدول ۳- مقادیرثابت C محاسبه شده با توجه به معادله (۲) براساس ۳۰ دقیقه اول رهایش برای تعدادی از نمونهها.

فيبروئين	ساليسيليک پليوينيل		مقدار C
ابريشم	الكل	اسيد	
9	٩	٣	•/•٣44
V	٩	٣	•/•٢
٨	٩	٣	•/•٣۴٨

ساختار هسته-پوسته ایجاد شده، پس از قرار گرفتن در شرایط رهایش طولانی مدت، اما به دلیل آب دوست بودن جزء هسته (پلی وینیل الکل) و نفوذ بسیار زیاد محلول آبی بافر به داخل کانال الیاف، تورم بسیار زیادی در نانوالیاف ایجاد شده است. به طوری که مطابق این شکل قطر هسته و ضخامت پوسته نانوالیاف به ترتیب به حدود ۲/۵ و ۲۳ س افزایش یافته که بسیار بیشتر از مقادیر به دست آمده از تصویر میکروسکوپ الکترونی عبوری و میانگین قطرهای محاسبه شده از تصاویر میکروسکوپ الکترونی پویشی است. با توجه به اینکه تصویر تهیه شده از نانوالیاف پس از فرایند رهایش مربوط به مقطع کوچکی است، نتیجه گیری درباره تغییر شکل شناسی نانوالیاف پوسته-هسته طی فرایند رهایش به مطالعه گسترده تری نیاز دارد.

شکل ۱۲– تصویر میکروسکوپ الکترونی مقطع نمونه تهیه شده از ٪۶ فیروئین در پوسته و ترکیب ٪۹ پلیوینیلالکل و ٪۳ سالیسیلیک اسید در هسته پس از رهایش هسته.

```
مراجع
```

- Ramakrishna S., Fujihara K., Teo W.E., Lim T.C., and Ma Z., *An Introduction to Electrospinningand Nanofibers*, World Scientific, Singapore, 247-339, 2005.
- Odysseos A., Coaxial Nanofibers with Tunable Release Properties as Drug Delivery and Tissue Engineering Platforms, EuroNanoForum, Budapest, May 30-June 01, 2011.
- Mori M., Almeida P.V., Cola M., Anselmi G., Mäkilä E., Correia A., Salonen J., Hirvonen J., Caramella C., and Santos H.A., In Vitro Assessment of Biopolymer-Modified Porous Silicon Microparticles for Wound Healing Applications, *Eur. J. Pharm. Biopharm.*, 88, 635-642, 2014.
- Fouda M.M.G, Wittke R., Knittel D., and Schollmeyer E., Use of Chitosan/Polyamine Biopolymers Based Cotton as a Model System to Prepare Antimicrobial Wound Dressing, *Int. J. Diabetes Mellit.*,1, 61-64, 2009.
- Mokhtarzadeh A, Alibakhshi A., Hejazi M., Omidi Y., and Ezzati Nazhad Dolatabad J., Bacterial-Derived Biopolymers: Advanced Natural Nanomaterials for Drug Delivery and Tissue Engineering, *Trends. Anal. Chem.*, 82, 367-384, 2016.
- Repanas A. and Glasmacher B., Dipyridamole Embedded in Polycaprolactone Fibers Prepared by Coaxial Electrospinning as a Novel Drug Delivery System, *J. Drug Deliv. Sci. Technol.*, 29, 132-142, 2015.
- Nouri M., Mokhtari J., Salmani L., and Sadeghieh Kh., Electrospinning of Silk Fibroin/β-Cyclodextrin Nanofibers for Controlled Drug Release, *Iran. J. Polym. Sci. Technol. (Persian)*, 29, 89-100, 2016.
- Kundu S.C, Silk Biomaterials for Tissue Engineering and Regenerative Medicine, Woodhead Publishing Series in Biomaterials, Number 74, UK, 41-77, 2014.
- Zhang X., Reagan M.R., and Kaplan D.L., Electrospun Silk Biomaterial Scaffolds for Regenerative Medicine, *Adv. Drug Deliver. Rev.*, 61, 988-1006, 2009.
- He J.H., Wan Y.Q., and Xu L., Nano-Effects Quantum-Like Properties in Electrospun Nanofibers, *Chaos Solitons. Fract.*, 33, 26-37, 2007.
- Vaseashta A., Nanostructured Materials Based Next Generation Devices and Sensors, Springer, Netherlands, 1-30, 2005.
- Stanger J., Tucker N., and Staiger M., Electrospinning, Report 190, Volume 16, Number 10, *Rapra Technology*, 2005.

- Yarin A.L., Koombhongse S., and Renekera D.H., Taylor Cone and Jetting from Liquid Droplets in Electrospinning of Nanofibers, J. Appl. Phys., 90, 4836-4846, 2001.
- 14. He J.H., Liu Y., Mo L.F., Wan Y.Q., and Xu L., *Electrospun Nanofibres and Their Applications*, Smithers, UK, 2008.
- Shimizu T., Self-Assembled Nanomaterials I- Nanofibers, Springer, Verlag Berlin Heidelberg, Chapt. 4, 2008.
- Demir M.M., Yilgor I., and Yilgor E., Erman B., Electrospinning of Polyurethane Fibres, *Polymer*, 43, 3303-3309, 2002.
- Chronakis I.S., Novel Nanocomposites and Nanoceramics Based on Polymer Nanofibers Using Electrospinning Process-A Review, *J. Mater. Process. Technol.*, 167, 283-293, 2005.
- Casper C.L., Stephens J.S., Tassi N.G., Chase D.B., and Rabolt J.F., Controlling Surface Morphology of Electrospun Polystyrene Fibers: Effect of Humidity and Molecular Weight in the Electrospinning Process, *Macromolecules*, **37**, 573-578, 2004.
- Hou H., Jun Z., Reuning A., Schaper A., Wendorff J.H., and Greiner A., Poly(*p*-xylylene) Nanotubes by Coating and Removal of Ultrathin Polymer Template Fibres, *Macromolecules*, 35, 2429-2431, 2002.
- Crauso R.A, Schattka J.H., Greiner A., Titanium Dioxide Tubes from Ssol-Gel Coating of Electrospun Polymer Fibres, *Adv. Mater.*, 13, 1577-1579, 2001.
- Li D. and Xia Y., Direct Fabrication of Composite and Ceramic Hollow Nanofibres by Electrospinning, *Nano Letters*, 4, 933-938, 2004.
- Dong H. and Jones W.E, Preparation of Submicron Polypyrrole/ Poly(methyl methacrylate) Coaxial Fibres and Conversion to Polypyrrole Tubes and Carbon Tubes, *Langmuir*, 22, 11384-11387, 2006.
- Khajavi R. and Abbasipour M., Electrospinning as a Versatile Method for Fabricating Core/Shell Hollow and Porous Nanofibers, *Sci. Iran.*, **19**, 2029-2034, 2012.
- Jiang G. and Qin X., An Improved Free Surface Electrospinning for High Throughput Manufacturing of Core–Shell Nanofibers, *Mater. Lett.*, **128**, 259-262, 2014.
- Agarwal S., Wendorff J.H., and Greiner A., Use of Electrospinning Technique for Biomedical Applications, *Polymer*, 49, 5603-5621, 2008.

مجله علمی ــ پژوهشی، علوم و تکنولوژی پلیمر، سال سیام، شماره ۶، بهمن – اسفند ۱۳۹۶

٤λγ

- Duei Koh L., Cheng Y., Peng Teng C., Win Khin Y., Jun Loh X., Tee S., Low M., Ye E., Dong Yu H., Wei Zhang Y., and Yong Han M., Structures Mechanical Properties and Applications of Silk Fibroin Materials, *Prog. Polym. Sci.*, 46, 86-110, 2015.
- Perez R.A. and Won Kim H., Core–Shell Designed Scaffolds for Drug Delivery and Tissue Engineering, *Acta Biomater.*, 21, 2-19, 2015.
- Ho Park W., Jeong L., Yoo D., and Hudson S., Effect of Chitosan on Morphology and Conformation of Electrospun Silk Fibroin Nanofibers, *Polymer*, 45, 7151-7157, 2004.
- Zhang Y.Z., Venugopal J., Huang Z.M., and Lim C.T., Ramakrishna S., Characterization of the Surface Biocompatibility of the Electrospun PCL-Collagen Nanofibers Using Fibroblasts, *Biomacromolecules*, 6, 2583-2589, 2005.
- Sun B., Duan B., and Yuan X., Preparation of Core/Shell PVP/ PLA Ultrafine Fibers by Coaxial Electrospinning, *J. Appl. Polym. Sci.*, **102**, 39–45, 2006.
- Choi D.H., Park C.H., Kim I.H., Chun H.J., Park K., and Han D.K., Fabrication of Core–Shell Microcapsules Using PLGA and Alginate for Dual Growth Factor Delivery System, *J. Control. Rel.*, 147, 193-201, 2010.
- Hang Y., Zhang Y., Jin Y., Shao H., and Hu X., Preparation of Regenerated Silk Fibroin/Silk Sericin Fibers by Coaxial Electrospinning, *Int. J. Biol. Macromol.*, 51, 980-986, 2012.
- Xia Y., Lu X., and Zhu H., Natural Silk Fibroin/Polyaniline (Core/Shell) Coaxial Fiber: Fabrication and Application for Cell Proliferation, *Compos. Sci. Technol.*, 77, 37-41, 2013.
- 34. Maleki M., Amani-Tehran M., Latifi M., and Mathur S., Drug Release Profile in Core–Shell Nanofibrous Structures: A Study on Peppas Equation and Artificial Neural Network Modeling, *Comput. Meth. Prog. Bio.*,**113**, 92-100, 2014.
- 35. Shao W., He J., Sang F., Ding B., Chen L., Cui S., Li K., and Han

Q., Tan W., Coaxial Electrospun Aligned Tussah Silk Fibroin Nanostructured Fiber Scaffolds Embedded with Hydroxyapatite-Tussah Silk Fibroin Nanoparticles for Bone Tissue Engineering, *Mat. Sci. Eng. C*, **58**, 342-351, 2016.

- 36. Xie M., Li Y., Zhao Z., Chen A., Li J., Li Z., Li G., and Lin X., Development of Silk Fibroin-Derived Nano Fibrous Drug Delivery System in Supercritical CO₂, *Mater. Lett.*, 167, 175-178, 2016.
- Fazley Elahi M., Lu W., Guoping G., and Khan F., Core-Shell Fibers for Biomedical Applications, *J. Bioeng. Biomed. Sci.*, 3, 121, 2013.
- Zong X., Kim K., Fang D., Ran S., S Hsiao B., Chu B., Structure and Process Relationship of Electrospun Bioabsorbable Nanofiber Membranes, *Polymer*, 43, 4403-4412, 2002.
- He C.L., Huang Z.M., Han X.J., Liu L., Zhang H.S., and Chen L.S., Coaxial Electrospun Poly (L-lactic acid) Ultrafine Fibers for Sustained Drug Delivery, *J. Macromol. Sci.*, 45, 515-524, 2006.
- De Moraes M.A., Nogueira G.M., Weska R.F., and Beppu M.M., Preparation and Characterization of Insoluble Silk Fibroin/ Chitosan Blend Films, *Polymers*, 2, 719-727, 2010.
- 41. Dos Reis E.F., Campos F.S., Lage A.P., Leite R.C., Heneine L.G., Vasconcelos W.L., Lobato Z.I.P., and Mansur H.S., Synthesis and Characterization of Poly(vinyl alcohol) Hydrogels and Hybrids for MPB70 Protein Adsorption, *Mater. Res.*, 9, 185-191, 2006.
- Jadrijevi M., Takac M., and Vikic Topic D., FT-IR and NMR Spectroscopic Studies of Salicylic Acid Derivatives. II. Comparison of 2-Hydroxy- and 2,4- and 2,5-Dihydroxy Derivatives, *Acta Pharm.*, 54,177-191, 2004.
- Siepman J. and Siepman F., Modeling of Diffusion Controlled Drug Delivery, J. Control. Rel., 161, 351-362, 2012.